

ІР-зброя

«Після початку широкомасштабної війни з'явилося чимало українських розробників зброї та різноманітних виробів військового призначення, які проявляють активний інтерес до отримання прав інтелектуальної власності на свої розробки»

ЗАУВАЖУЄ ОЛЕКСАНДР МАМУНЯ, АДВОКАТ, ПАТЕНТНИЙ ПОВІРЕНИЙ, КЕРУЮЧИЙ ПАРТНЕР АДВОКАТСЬКОГО БЮРО МАМУНЯ ІР

— Які зміни в правовому супроводі сфери інтелектуальної власності відбулись через війну?

— Повномасштабна війна — фактор, який впливає на всі сфери життя. Звісно, інтелектуальна власність (ІВ) не є винятком. Правова охорона об'єктів ІВ та захист прав на такі об'єкти здійснюється за обов'язковою участю держави в особі різноманітних її органів — Національного органу інтелектуальної власності (НОІВ), судів, правоохоронних, антимонопольних органів, митниці тощо.

Перші два-три місяці після початку повномасштабного вторгнення більшість цих державних органів де-факто призупинили діяльність із захисту прав ІВ. Лише Укрпатент, який виконував функції НОІВ, працював не зупиняючись і навіть спростив та прискорив низку процедур, дозволивши подання лише копій документів (без обов'язкового надання їх оригіналів) засобами електронного зв'язку. Це, до речі, значно осучаснило комунікацію із відомством; сподіваюсь, такі спрощені процедури зберуться і в майбутньому. Один епізод мене вразив: частина працівників Укрпатенту в перші, «найспекотніші», місяці війни переїхали разом із сім'ями (включаючи навіть домашніх улюбленців) жити до будівлі Укрпатенту, де є бомбосховище (бо не у всіх у домах вони є), облаштували в будівлі тимчасові ліжка, душові кабінки, пральні машини — жили і працювали там певний час.

У перші місяці війни багато клієнтів були в стані шоку і тому призупинили всі більш-менш значні проекти, намагаючись зорієнтуватися, що робити далі, зважаючи на розвиток ситуації. Не зупинились лише ті справи, які не можна було зупинити з огляду на строки та процедури, передбачені законом. Отже, у той час робота в нашій практиці була пов'язана здебільшого з реєстрацією об'єктів ІВ і трансакціями.

Приблизно з другої половини травня суди стали відновлювати фактичну роботу з розгляду справ у галузі ІВ, трохи

ОЛЕКСАНДР МАМУНЯ

Народився 1982 року в Києві, 2004-го закінчив Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2005 року пройшов загальний курс із права інтелектуальної власності в Академії Всесвітньої організації інтелектуальної власності. У 2009 році здобув освіту в Державному інституті інтелектуальної власності та у 2016 році — в Українській школі політичних студій. З 2003 року практикує у сфері інтелектуальної власності. Адвокат, патентний повірений. Працював юристом у патентно-юридичній агенції «Дубинський і Ошарова», був партнером в юридичних фірмах «Василь Кісіль і Партнери» та AEQUO. У 2020 році заснував адвокатське бюро Mamunya IP та є його керуючим партнером. Його досвід включає ведення судових справ і врегулювання в позасудовому порядку спорів щодо патентів, відомих торговельних марок і комерційних найменувань провідних українських, а також міжнародних компаній. Крім того, займається складними справами, пов'язаними з доменними іменами, авторським правом та суміжними правами, ліцензійними угодами, керує портфелями прав інтелектуальної власності великих компаній. Рекомендований Chambers Europe, The Legal 500 EMEA, IP Stars, WTR 1000, IAM Patent 1000, Best Lawyers.

пізніше почала пожвавлюватись робота митниці та антимонопольного комітету, і приблизно з вересня правоохоронні органи та СБУ повернули свою увагу до розслідування злочинів у галузі ІВ. З іншого боку, після героїчних зусиль наших оборонців та невдалого бліцкригу клієн-

ти, особливо іноземні, почали усвідомлювати, що Україна врешті вистоїть як незалежна держава (про конкретні кордони тоді ще мова не йшла) та збереже свій, окремий від інших країн, ринок і що стратегічно правильно продовжити підтримувати охорону і захист своїх прав ІВ в Україні.

Слід також зауважити, що судові експерти працювали весь цей час, принаймні ми в нашій роботі не відчували жодних проблем у взаємодії з ними. Хоча всі державні органи відновили свою роботу щодо сприяння захисту прав ІВ, ефективність такої роботи, часто з об'єктивних причин, далека від довоєнного рівня (хоча і той був неідеальним).

Безумовно, не обійшлося і без певних кадрових перестановок у проектних командах юридичних фірм, бо деякі колеги, зокрема і з нашої компанії, вступили до лав ЗСУ, щоби боронити Україну.

— Наскільки актуальними виявилися для правовласників питання захисту їх ІР-прав в Україні? Клієнти зараз частіше звертаються за консультаціями, реєстраціями чи супроводом спорів?

— За моїми оцінками, українські клієнти істотно зменшили витрати на питання ІВ, іноземні ж зберігають більший інтерес, проте це все одно десь близько до мінімально допустимого рівня для відповідних бізнесів. Усі спостерігають за розвитком подій, наразі не приймаючи важливих рішень щодо суттєвого збільшення чи зменшення уваги до їх питань ІВ в Україні.

Кількість спорів щодо ІВ помітно знизилась порівняно з довоєнним часом. Здебільшого дотепер популярними були послуги з управління портфелями та реєстрації об'єктів ІВ, загальні консультації з права ІВ, трансакції щодо об'єктів ІВ.

Після початку війни з'явилося чимало українських розробників зброї та різноманітних виробів військового призначення, які проявляють активний інтерес до отримання прав ІВ на свої розробки.

— Війна, крім, безперечно, страшних подій, стала поштовхом для творчості багатьох людей — вже визнаних митців і талановитих початківців. Як ви їм можете порадити дії щодо захисту прав в інтернеті?

— Справді, війна дала потужний поштовх до творчості багатьом митцям. Наприклад, у межах програми pro bono наші юристи допомогли українському художнику-муралісту Саші Корбану з питання авторського права щодо муралу

«Золота нитка». Ми хотіли підтримати митця, який своїми роботами розповідає світові про російське вторгнення в Україну. Автор муралу — виходець із Донбасу, колишній шахтар, який 2014-го вимушено переїхав до Києва, член об'єднання молодих художників Sky Art Foundation. Він створив мурал на 40-й день війни, саме в той час, коли всього за 30 кілометрів від нього точилися запеклі бої за визволення Бучі та Ірпеня. Мурал намальований на напівзруйнованій стіні на Оболоні (Оболонський проспект, 32) та символізує неймовірну силу й хоробрість українських воїнів, волонтерів, усіх українців, які об'єдналися і не дають розірвати нашу країну.

Захист прав ІВ потребує постійної уваги. Для початку я би порадив здійснювати періодичний моніторинг потенційних порушень на обраних інтернет-ресурсах. Після виявлення порушення є величезна кількість варіантів реагування з боку правовласника, ефективність яких залежить від конкретних обставин порушення. За загальним же правилом, ведеться претензійна комунікація, яка може завершитись припиненням порушення, укладенням угоди, судовими процедурами, доменним спором тощо.

Звісно, найбільш універсальна порада — звернутися до юриста, який спеціалізується на захисті прав інтелектуальної власності.

— Які тренди, на вашу думку, визначатимуть подальший розвиток української сфери ІВ наступного року та в більш далекій перспективі?

— Я вірю, що наступного року війна завершиться нашою перемогою, що сприятиме поступовому відновленню бізнес-активності й дасть імпульс до подальшого розвитку ринку інтелектуальної власності в Україні.

Окрім того, я сподіваюсь, що нарешті буде створений і розпочне свою роботу спеціалізований суд із питань ІВ, що саме собою має створити більш зрозуміле і привабливе середовище в Україні для іноземних інвесторів.

Оскільки країна-агресор стрімко закривається від усього цивілізованого світу і розвинених ринків, Україна матиме реальну перспективу зайняти її місце в регіоні та перейняти роль регіонального хабу для всіх пострадянських ринків, що може на порядок підняти інтерес до нас, зокрема у сфері ІВ, з боку економік, побудованих на немайнових активах.

Видається аж надто оптимістичним? От побачите, все буде саме так!